

Yaşlı insanların sosyal dışlanmasına karşı hukuki çalışmalar: Çin örneği Legal studies against social exclusion of elderly people: The case of China

Üstün Ç Demirci N

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye

Sayın Editör,

Son yıllarda tıp, teknoloji ve beslenme koşullarının gelişmesine paralel olarak artan hastalıklardan korunma yöntemleri, yeni teşhis ve tedavi biçimleri ve anti-aging uygulamaları sayesinde insan için beklenen yaşam süresinin arttığı görülmektedir. Bununla ilgili yapılan istatistik analizlerine göre, Türkiye’de ortalama yaşam süresi her iki cinsiyet için 70’in üzerine çıkmış durumdadır (1,2).

Farklı disiplinler arası bir tıp kolu olan Gerontoloji (Yun. Geron: yaşlı insan, kocamış) yaşlılarda sağlık sorunlarını inceleyen bilim dalı olup, hastalık öğretisinin (nosoloji) bir parçasıdır. Dünya Sağlık Organizasyonu’na (WHO) göre yaşlılığın 65 yaşında başladığı kabul edildiği için, geriatri bu yaştan itibaren başlayan yaşam dönemiyle sınırlıdır (3).

Yaşlılık ve yaşlılığın getirdiği sağlık sorunlarıyla ilgilenen geriatri ve gerontoloji bu konuda yararlı bilimsel çalışmalar yürütmektedir. Edinilen bilgilere göre, son yıllarda yaşlı nüfusunun artmasıyla birlikte yaşlıların toplumsal yapı içindeki yaşam koşullarında bazı etik ve sosyal sıkıntılar ortaya çıkmaya başlamıştır. Artık geleneksel çekirdek aile olarak tabir edilen klasik bir yapı söz konusu değildir. Maddi geçim kaygıları büyük şehirlerdeki yaşlı nüfusun yalnızlaşmasına ve bu insanların bakılmasının zorlaşmasına neden olmaktadır. Dünyanın en kalabalık ülkesi konumundaki Çin’de 2010 verilerine göre 60 yaş ve üzerindeki insan sayısı 178 milyon civarında olup, 2030’da bunu ikiye katlaması beklenmektedir. Çin hükümeti yaşlı nüfusun toplumdan izole edilmesine karşı bazı hukuki çalışmalar yapmaya başlamış ve bu çerçevede 2013 yılında çıkartılan bir yasayla aile bireylerinin yaşlıları ziyaret etmesi ve onların ruhsal ihtiyaçlarını karşılamaları ön görülmüştür.

Yaşlıların Hak ve Çıkarlarının Koruma Kanunu (Law on Protection of the Rights and Interests of the Elderly People) ismiyle yürürlüğe giren yeni versiyon kanunla iş koşulları yüzünden aile büyüklerini ziyaret edemeyenlerin ebeveynleri ile buluşmasına olanak tanıyıcı kolaylaştırılmış hükümlere rastlanmaktadır. Yasa, yaşlılara kira yardımı yapılmasını ve onların sosyal ve maddi bir dışlanmaya tabi tutulmamasını, çocukların aile büyüklerini ziyaret etmemeye ilişkin bahanelerin önüne geçilmesini, yaşlılara yönelik aile içi şiddet, ayrımcılık gibi unsurların önlenmesini hedeflenmektedir. Buna uyulmaması halinde hapis cezasının gündeme geleceği zorlamalı bu durumun aile içi düzen üzerinde oluşturabileceği olumsuzluklar tartışılan bir diğer sorundur. Pekin Üniversitesi Sosyoloji Antropoloji Enstitüsünden Prof. Dr. Xia Xuealan yapılan kanuni düzenlemenin, Çin’in büyüklere karşı geleneksel öğretisinin canlı tutulması için yapıldığını ve bunun bir tür hatırlatma gibi algılanması gerektiğini, ayrıca daha fazla niceliksel standartların ve önlemlerin alınması gerektiğini vurgulamaktadır (4,5).

Yaşlılık ve yaşlılıkta yaşanan sosyal, psikolojik ve medikal sorunlar hızla artmaktadır. Özellikle kıta Avrupa’sında rastlanan ve kronik gidişli hastalıklarda yaşlıların ötanaziye yönelmesine neden olan yalnız bırakılma ve sosyal yaşamdan soyutlanma kabul edilemeyecek bir durumdur. Bunun bireyin kendi yaşamının otonomisini sağlama özgürlüğüyle bağdaştırmak anlamsız bir yaklaşımdır. Yaşlılık bir dönem olup, bu dönemin yaşam refahı açısından yüksek bir düzeyde geçirilmesini sağlamak elbette ki, devletin temel görevidir.

Yazımızda konunun sosyal ve hukuki boyutuna kısaca değindik. Çin’de uygulanması gündeme gelen yaşlılara kanun gücüyle özen ve şefkat gösterilmesine ilişkin çabaların sonuçları ise zamanla ortaya çıkacaktır. Burada asıl vurgulanması gereken, kanun etkisinden önce bunu bir vicdani sorumluluk gibi algılamak, etik ile ilişkilendirilecek yönlerini bulmak, insani açıdan gelişmiş, merhamet, sevgi ve saygı duygusuna sahip bireylerin yetiştirilmesini sağlamaktır.

Yazışma Adresi: Çağatay ÜSTÜN

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye

Makalenin Geliş Tarihi: 10.07.2013 Kabul Tarihi: 25.07.2013

Kaynaklar

1. Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni (<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=13466>) Son erişim: 09.07.2013.
2. Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni (<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=15844>) Son erişim: 09.07.2013)
3. Tufan, İ. Gerontolojiye Giriş (http://www.itgevakif.com/pdfs/Gerontolojiye_Giris_itufan_sicher.pdf) Son erişim: 09.07.2013.
4. New Chine Law Says Children Must Visit Parents (<http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-china-23124345>) Son erişim: 09.07.2013.
5. Law Forces Kids to Visit Parents (<http://www.globaltimes.cn/content/792751.shtml>) Son erişim: 09.07.2013.